idrottsforum.org/recensioner
IDROTTSVETENSKAP · LÄRARUTBILDNINGEN · MALMÖ HÖGSKOLA

ISSN 1652–7224 ::: Publicerad den 12 december 2008
Utskriftsvänlig pdf-fil
Läs mer om idrott och funktionshinder på idrottsforum.org

Det är en lika tragisk som välbekant historia. Välartad svart grabb i förortsområde i Chicago glider in i kriminella gäng, blir en dag skjuten i ryggen med livslångt funktionshinder och tillvaro som rullstolsburen som följd. Ridå. Ofta slutar pjäsen där, men när det gäller unge Melvin Juette så kommer det en andra akt, en tredje akt, och ett nytt liv. Melvin blir genom en del tur och tillfälligheter, men inte minst med rejäla portioner klokskap och vilja, så småningom elitrullstolsbasketspelare (Paralympics-silver 1996), och universitetsutbildad socionom. Historien om Melvin berättas av honom själv i *Wheelchair Warrior: Gangs, Disability and Basketball* (Temple University Press). Berättelsen introduceras, och i ett slutkapitel analyseras, av sociologiprofessorn Ronald J. Berger. Kim Wickman har läst *Wheelchair Warriors*, och i sin debutrecension för forumet konstaterar hon att berättelsen om Melvin Juette är gripande läsning, och att Bergers akademiska inramning lyfter Melvins levnadsöde till ett socialvetenskapligt lärostycke. Men var tog genusperspektivet vägen?

En rullstolsbasketstjärna berättar

Kim Wickman
Pedagogiska instiutionen, Umeå Universitet

Melvin Juette & Ronald J. Berger
Wheelchair Warrior: Gangs, Disability and Basketball
181 sidor, inb.
Philadelphia, PA: Temple University Press 2008
ISBN 978-1-59213-474-8

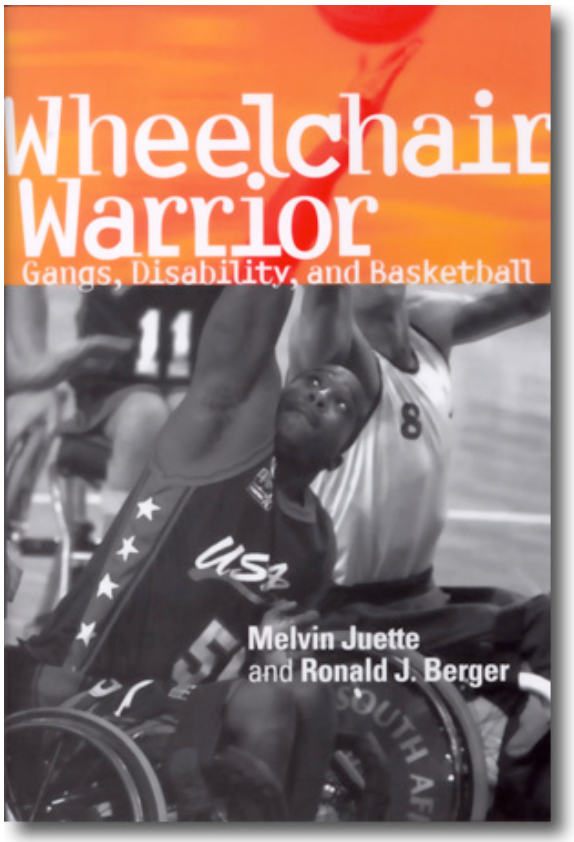

Wheelchair Warriors handlar Melvin Juette, en afroamerikansk ung man från Chicago som vid 16 års ålder blir skottskadad och förlamad i samband med ett gängbråk. Berättelsen beskriver Melvins väg och vägval från gängmedlem till rullstolsbasketspelare av världsklass.

Boken har två författare, Ronald J Berger, professor i sociologi vid Wisconsin-Whitewater-universitetet i USA och Melvin Juette själv, socialarbetare och rullstolsbasketspelare. Boken omfattar 181 sidor indelade i fem delar. I introduktionen presenterar Berger analytiska koncept som är avsedda att hjälpa läsaren att förstå Melvins liv ur ett sociologiskt perspektiv. Därefter följer tre avsnitt där Melvin ger sin berättelse. Boken avslutas med en konklusion där Berger analyserar och tolkar Melvins berättelse med hjälp av de koncept som presenteras i bokens inledande kapitel.

Melvin växer upp i en medelklassfamilj i den södra delen av Chicago där en stor del av befolkningen är afroamerikaner. Familjen består av mamma, pappa och två bröder. Livet beskrivs som fridfullt och harmoniskt fram till den dag då familjens hus av en olyckshändelse brinner ner till grunden. Melvins familj tvingas flytta till en fattigare del av Chicago där kriminalitet, narkotikamissbruk och gängtillhörighet är en del av vardagen. Melvin går regelbundet i kyrkan tillsammans med familjen och sköter skolan utan större anmärkningar. Trots en relativt

harmonisk uppväxt hamnar Melvin och hans två bröder så småningom i ett av Chicagos många kriminella gäng. Det sker inte över en natt. Det börjar med pojkstreck, mindre slagsmål och stölder som senare övergår till grövre brott, misshandel och droger. En dag händer det oundvikliga, Melvin blir skjuten i ryggen av ett rivaliserande gäng och livet tar en helt ny vändning. Så börjar Melvins resa, inte tillbaka men på väg mot ett nytt liv med nya livsvillkor. En familjeförsäkring via pappans arbetsgivare blir Melvins räddning. Genom försäkringen får han tillgång till kvalificerad vård och rehabilitering.

När Melvin med tiden inser att han kommer att tillbringa resten av sitt liv i rullstol beslutar han sig för att inte misströsta utan göra det bästa av sin situation.

> I had always lived my life one day at a time. So now I realized that what I needed to do was focus on my physical condition, learn how my new body worked, and do whatever it took to make it work better. (s.71)

När en vecka återstår av Melvins vistelse på rehabiliteringskliniken träffar han Bob. Bob har en polioskada, han kan gå men använder ändå rullstol för att kunna förflytta sig. Bob är rullstolsbasketspelare och tar med sig Melvin till ett av sina träningspass. Melvin inser att han har långt kvar innan han når samma nivå som de övriga spelarna men Bob uppmuntrar honom och Melvin får låna en lättviktsstol vilket inspirerar honom till fortsatt träning.

När Melvin så småningom skrivs ut från sjukhuset och återvänder till sitt hem konfronteras han med möten, händelser och situationer som han ännu inte har erfarenhet att hantera. Han hamnar i ett vakuum mellan sitt gamla och sitt nya jag. När hösten kommer och skolstarten närmar sig får Melvin veta att han inte längre är välkommen tillbaka till sin gamla skola. Istället blir han antagen till Spaulding High School, en skola anpassad för elever med funktionsnedsättningar.

> Some of the kids in my classes just stared into space and drooled; they didn't seem capable of learning anything. I was treated like someone who was mentally disabled, but there was nothing wrong with my mind. I just couldn't get around without a wheelchair. (s.77)

Melvin tvingas att acceptera den nya skolan men på fritiden finner han sin tillflykt i rullstolsbasketen. I laget får han möjlighet att stärka sin självkänsla, utvecklas som spelare och känna sig stark och handlingskraftig bland jämnåriga män med liknade livserfarenheter.

> It was pure fun, and it was good for my self-esteem. It made me feel proud and confident and increased my sense of control over my body. I also relished the camaraderie and approval of my new teammates, who taught me a lot about living with a disability; even fort things I learned in therapy, they showed me an easier way to do them- (s.78)

På Spaulding High School finns också ett rullstolsbasketlag men Melvin deltar inte där, han vill inte vara en av dem. Han är kritiskt till Spauldingspelarna som använder sjukhusrullstolar istället för riktiga rullstolsbasketstolar och låter ryggsäckar hänga kvar på rullstolen under träningen. Melvin har ambitioner att utveckla sitt spel och att bli bäst. Dom, Spauldingspelarna, vill bara fördriva tiden med något de tycker är kul.

Melvin hade inga planer på att studera vidare innan skottskadan och förlamningen men inser ganska snart att hans chanser till ett bra arbete är genom utbildning. Melvin vänder sig därför till studievägledaren vid Spaulding High School. Studievägledaren ställer sig frågande till Melvins planer och undrar varför han inte kan nöja sig med att kvittera ut det statliga socialbidraget. Slutligen blir Melvin antagen till University of Wisconsin-Whitewater (UWW). Universitetet har ett särskilt program i rullstolsbasket vilket ger honom goda möjligheter att satsa mer målmedvetet och utvecklas som spelare. Han tränar hårt inför uttagningarna till Paralympics i Barcelona år 1992 men klarar inte kraven och drabbas av en depression. År 1992 slutför han sina universitetsstudier med inriktning mot socialt arbete och kriminologi och får jobb som övervakare inom socialtjänsten. Efter misslyckandet till uttagningarna till Paralympics analyserar han sitt spel och bestämmer sig för att satsa ännu hårdare och bli bäst på försvarsspel. År 1994 blir han uttagen till det amerikanska landslaget i rullstolsbasket. Atmosfären i rullstolsbasketlandslaget beskriver Melvin som rå men hjärtlig. Melvin möter Sue, en vit kvinna och de gifter sig. Melvins målmedvetna satsning ger så småningom resultat och han blir uttagen till Paralympics i Atlanta år 1996 där laget tar silver. Relationen med Sue spricker men Melvin fortsätter sitt engagemang inom rullstolsbasketen, nu på heltid som tränare och spelare.

Tillsammans med en annan manlig tränare försöker Melvin bilda ett damlag i rullstolsbasket. Det visar sig finnas få kvinnor med funktionsnedsättningar som vill spela varvid Melvin och hans medtränare bestämmer sig för att även rekrytera kvinnliga spelare utan funktionsnedsättningar. Förändringen innebär att laget inte får delta i matcher som sponsras av *National Wheelchair Basketball Association* (NWBA) som bara tillåter spelare med funktionsnedsättningar. Det svaga intresset bland de kvinnliga spelarna leder till att laget upphör efter några år. Tycke uppstår emellertid mellan Melvin och, Sheila en av de kvinnliga spelarna utan funktionsnedsättning och Melvin gifter sig för andra gången. Paralympics i Sydney år 2000 blir Melvins största och sista idrottsliga utmaning på elitnivå. Den stora drömmen om att vinna guld uteblir även denna gång men till skillnad från tidigare förluster

upplever Melvin att resan, kanske mer än målet, var mödan värd. Han reflekterar över sin mentala och fysiska utveckling och vänskapsrelationerna till lagkamraterna som kommit att betyda mycket för honom.

Berger hävdar att media snarare förstärker än utmanar myten om ”the self-made man” där idrottaren med funktionsnedsättning framställs som superhjälten vilken med egen kraft och mot alla odds klarar det omöjliga. Tvärtom, menar Berger, vittnar Juettes berättelse om betydelsen av ett socialt fungerande nätverk där familj och vänner blir viktiga och ibland avgörande för individens självkänsla och möjligheter till utveckling. Berger pekar på bokens sociologiska ansats som tar sin utgångspunkt i en balansakt mellan sociala strukturer och individens självmakt.

Genom att bli elitidrottare förflyttar sig Melvin från positionen som funktionshindrad som ofta är förknippad med svaghet, sårbarhet och passivitet till att bli stark, handlingskraftig, och aktiv som rullstolsbasketspelare.

Boken är avsedd att nå en relativt bred allmän läsekrets, men också studenter på universitets-/högskolenivå som läser kurser som behandlar handikappidrott, anpassad fysisk aktivitet, sociala problem och kriminalitet. Enligt författarna riktar sig boken också till forskare och undervisande lärare inom idrottssociologi, sociologisk forskning kring funktionsnedsättning, kriminologi och till professionella inom rehabiliteringsområdet.

Boken är i många stycken en gripande berättelse om en ung människas väg och vägval efter en händelse som drastiskt förändrar nuet och framtiden. Melvins berättelse har en stark inledning men tappar något i slutet. De ingående beskrivningarna av klienter som Melvin möter under sin anställning som övervakare upplever jag som utfyllnad utan direkt relevans för den egentliga berättelsen.

Bergers inledande och avslutande text skapar en historisk, kulturell och social kontext till Melvins berättelse vilket definitivt ger boken ett mervärde. Jag saknar dock en problematisering och diskussion kring betydelsen av genus i relation till det som är centrala komponenter i Melvins berättelse nämligen etnicitet, funktionsnedsättning och klasstillhörighet. Sammanfattningsvis är detta en inspirerande och delvis kunskapsgivande bok som vänder sig till nyskadade och idrottsledare, tränare och coacher som vill lära sig mer om rullstolsbasket. Boken ger läsaren tillfälle till eftertanke om hur vi uppfattar och förstår idrott och idrottens betydelse för individens identitetsskapande.

© Kim Wickman 2008

Köp boken från Adlibris.se
Kjøp boken fra Capris.no
Køb bogen fra eLounge.dk
Buy this book from Amazon.co.uk
Buy this book from Amazon.com